

Crowdsourcing in het stadsarchief: een return on investment?

Marika Ceunen, stadsarchief Leuven

In 2004 zette het stadsarchief van Leuven zijn eerste stappen in crowdsourcing. Het begon met enkele vrijwilligers die kwamen helpen bij het schonen van archief. Vijf jaar geleden startten we ook in het kader van het digitaliserings- en ontsluitingsproject van de Leuvense schepenbankregisters (Itinera Nova) een vrijwilligerswerking op. Momenteel zijn hiervoor meer dan 50 vrijwilligers actief. Speciaal voor deze crowdsourcing hebben we een website en een op maat ontwikkelde transcriptietool laten maken (www.itineranova.be).

De basis van en absolute voorwaarde voor elke vrijwilligerswerking is een win-winsituatie. Voor onze sterk gediversifieerde vrijwilligersgroep betekent dat meer dan alleen maar het bieden van een zinvolle vrijetijdsbesteding met maatschappelijk engagement. Onze vrijwilligers willen hun talenten benutten, nieuwe vaardigheden ontwikkelen en in hun vrije tijd een uitdaging aangaan, zonder harde verplichtingen en waarbij ze vooral zelf de intensiteit en duur kunnen bepalen. Dat ze op die manier ook 'contact met het verleden' ervaren en het archief en zijn werking van binnenuit leren kennen, speelt zeker ook mee (cf. vimeo.com/65506256).

Voor het archief zit de 'win' niet alleen in het feit dat door de vrijwilligers taken worden opgenomen die anders niet of veel trager zouden uitgevoerd worden. Zij zijn ondertussen ook echte ambassadeurs van het stadsarchief geworden. Zij dragen onze werking uit in brede lagen van de samenleving, bij mensen die anders wellicht nooit iets over een archief, zijn werking en zijn nut zouden horen.

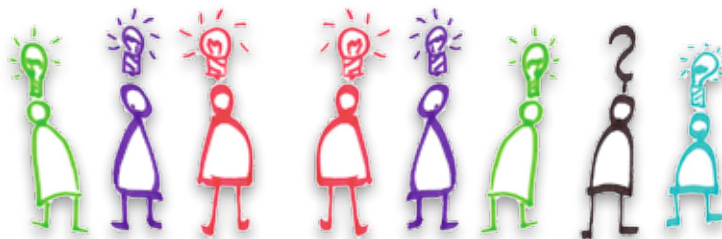
Maar de meerwaarde van deze win-win bestaat uiteraard alleen als een return on investment. De vrijwilligerswerking vergt permanente aandacht en opvolging, brengt extra taken met zich mee, vraagt een duidelijke contactbereidheid van het

team en vereist ook goede afspraken. Voor de coaching van de Itinera Nova vrijwilligers volstaat een voltijdse projectmedewerker nog nauwelijks. We bieden hen een opleiding in het transcriberen

van 15e-eeuws ambtelijk MiddelNederlands aan en een online bijscholingsaanbod (tutorial. itineranova.be). Zowel online (via de NING) als offline vormen de vrijwilligers een (h)echte gemeenschap. Jaarlijks organiseren we voor en met hen een uitstap naar een ander archief en een etentje. Daarnaast zijn er ongeveer acht Meet-IN's per jaar: vergaderingen waarop de organisatorische en inhoudelijke aspecten van het schepenbankproject met hen besproken worden en zij hun visie en voorstellen kunnen geven. Dat kost allemaal werktijd van de archiefstaf, maar zonder ondersteuning en investering werkt crowdsourcing niet.

Zonder onze vrijwilligers zou de werking van het Leuvense stadsarchief vandaag veel beperkter en veel minder zichtbaar zijn. Ze vervangen niemand binnen het professionele archiefteam en nemen de onderbemaning ook helemaal niet weg maar ze dragen wel op een unieke en complementaire wijze bij tot

de hedendaagse werking én netwerking van ons gemeenschappelijk archief. Voor ons zijn de crowdsourcingende vrijwilligers dus niet meer weg te denken uit een 21e-eeuwse archiefwerking. ■

DO'S EN DONT'S VAN CROWDSOURCING

- Maak duidelijke en voor alle vrijwilligers gelijke afspraken over praktische zaken zoals de zones in de werkruimten waar zij al dan niet toegang toe hebben, de koffie die ze wel of niet krijgen, de manieren waarop ze feedback mogen verwachten...
- Geef de vrijwilligers een contract, waarin bepaald is welke activiteiten onder hun vrijwilligerswerk vallen, hoe ze daarbij verzekerd zijn, op welke faciliteiten ze aanspraak kunnen maken.
- Stimuleer hun leergierigheid, maar leg ze niet op.
- Voorzie in mogelijkheden tot sociaal contact. Vrijwilligers die elkaar hebben leren kennen, stimuleren en ondersteunen elkaar ook wederzijds.
- Beschouw vrijwilligers niet als werknemers die je evalueert op basis van taakafspraken, maar als bondgenoten die soms scherp kunnen analyseren wat goed en wat minder goed loopt in de professionele werking.
- Durf verantwoordelijkheid uit handen geven, maar behoud de controle en beslissingsbevoegdheid.
- Creëer de sfeer en omstandigheden die je als mogelijke vrijwilliger zelf hoopt te vinden in een organisatie.
- Voorzie overleg- en inspraakmogelijkheden via online groepscommunicatie en op georganiseerde momenten.